

УДК 81'373.45+81'286(477.86)

DOI <https://doi.org/10.24919/2308-4863/47-2-16>

Світлана ЛИЧУК,
orcid.org/0000-0003-4508-7368
кандидат філологічних наук, доцент,
доцент кафедри мовознавства
Івано-Франківського національного медичного університету
(Івано-Франківськ, Україна) svitlanavl@ukr.net

ІНШОМОВНА ЛЕКСИКА В ПОКУТСЬКИХ ГОВІРКАХ (НА МАТЕРІАЛІ СІЛ СТЕЦЕВИ І СТЕЦІВКИ СНЯТИНСЬКОЇ ТЕРИТОРІАЛЬНОЇ ГРОМАДИ КОЛОМІЙСЬКОГО РАЙОНУ ІВАНО-ФРАНКІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ)

У статті висвітлено один із продуктивних способів поповнення фонду західноукраїнської діалектної термінології – запозичення. У дослідженні наведено частину зібраної діалектної лексики, котра активно вживається в мовному потоці жителів покутських говірок Стецеви і Стецівки та прилеглих територій, що належать до Снятинської об'єднаної територіальної громади Коломійського району Івано-Франківської області.. Найбільше запозичень – з польської, німецької, російської мов, що зумовлено різними історичними, політичними, культурними умовами, в яких перебував регіон. Зафіксовано також запозичення з французької, англійської, латинської, угорської та інших мов. **Мета статті** – виявити та дослідити особливості чужомовних запозичень, продемонструвати новий фактичний матеріал, що поповнює національний лексис. **Методологія** розвідки передбачає використання таких загальнонаукових методів: системного, зіставлення, порівняльного, систематизації. **Наукова новизна** дослідження полягає в особливій увазі до лексикографічного вивчення загальної лексики та наукового осмислення досліджуваного сегмента діалектної лексики в окремому регіоні України. Відображено частину лексики, її особливості та результати дослідження з аналізом фактичного матеріалу. У досліджуваних говірках використовується лексика, властива мовленню мешканців Покуття та прилеглих територій, частково інших говорів. Говірки Стецеви і Стецівки не претендують на якісь фонетичні, граматичні та інші особливості, які могли б бути відсутні в інших покутських говірках, хоча в них можна знайти й окремі незначні фонетичні, лексичні, граматичні, синтаксичні відмінності. **Висновки.** Діалектне мовлення системно організоване на всіх мовних рівнях. Це цілісна комунікативна система, в якій своєрідно-говірковій мовні властивості органічно поєднані з загальнонародними, літературними як визначальними і кількісно найповніше виявленими.

Ключові слова: говірка, запозичення, діалектна лексика, полонізми, германізми.

Svitlana LYCHUK,
orcid.org/0000-0003-4508-7368
Candidate of Philology,
Associate Professor at the Department of Linguistics
Ivano-Frankivsk National Medical University
(Ivano-Frankivsk, Ukraine) svitlanavl@ukr.net

FOREIGN LANGUAGE VOCABULARY IN POKUT DIALECTS (ON THE MATERIAL OF THE VILLAGES OF STETSEVA AND STETSIVKA OF THE SNIATYN TERRITORIAL COMMUNITY OF THE KOLOMYIA DISTRICT OF THE IVANO-FRANKIVSK REGION)

The article highlights one of the productive ways to replenish the fund of Western Ukrainian dialect terminology – borrowing. The publication presents a part of the collected dialect vocabulary, which is actively used in the language flow of the inhabitants of Pokut dialects Stetseva and Stetsivka and adjacent territories belonging to the Sniatyn united territorial community of Kolomyia district of Ivano-Frankivsk region, Ukraine. Most borrowings – from Polish, German, Russian, due to different historical, political, cultural conditions in which the region was. Borrowings from French, English, Latin, Hungarian and other languages were also recorded. **The purpose** of the article is to identify and investigate the peculiarities of foreign borrowings, to demonstrate new factual material that complements the national lexicon. **The methodology** of intelligence involves the use of the following general scientific methods: system, comparison, comparative, systematization. **The scientific novelty** of the study lies in the special attention to the lexicographic study of general vocabulary and scientific understanding of the studied segment of dialect vocabulary in a particular region of Ukraine. It reflects part of the vocabulary, its features and research results with analysis of factual material. The studied

*dialects use the vocabulary that is characteristic of the speech of the inhabitants of Pokuttya and the surrounding areas, partly other dialects. The dialects of Stetseva and Stetsivka do not claim any special phonetic, grammatical and other features that might be absent in other Pokut dialects, although they can be found in some minor phonetic, lexical, grammatical, syntactic differences. **Conclusions.** Dialect speech is systematically organized at all language levels. It is a holistic communicative system in which the peculiar speech-language properties are organically combined with the national, literary as defining and quantitatively most fully expressed.*

Key words: *dialect, borrowing, dialect vocabulary, Polonisms, Germanisms.*

Актуальність теми дослідження. Запозичення слів – один із продуктивних способів поповнення лексичного складу кожної мови. Запозиченню лексики сприяли історичні, політичні, культурні умови, в яких перебувало Покуття, зокрема впливи Польщі, Австро-Угорщини, Росії, Німеччини.

У лексичному складі говірок Стечеви і Стецівки, як зрештою, і в інших прикарпатських говірках, є багато слів, запозичених з інших мов: німецької, польської, а через них – і з інших європейських мов: угорської, французької, англійської тощо.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Різноміснні дослідження шляхів та історії поширення запозичень в українську мову знаходимо у працях мовознавців: П. Гриценка (Гриценко, 2014: 325–349), О. Гвоздяк (Гвоздяк, 2009: 42–44), М. Кочергана (Кочерган, 1997: 19–24), Я. Закревської (Закревська, 2000), М. Лесюка (Лесюк, 2008: 80), В. Лопушанського (Лопушанський, 2011), Т. Пиц (Пиц, 2013: 84–99), О. Прасол (Прасол, 2014: 42–49) та багатьох інших.

Мета статті – виявити та дослідити особливості чужомовних запозичень, продемонструвати новий фактичний матеріал, що поповнює національний лексис.

Виклад основного матеріалу. У досліджуваних говірках засвідчено явище субституції – заміну в запозичених словах чужого звука своїм. Загалом воно властиве українській літературній мові. Найпоширенішим є факт заміни глухої губно-зубної фонеми [ф] в усіх словах. Під впливом літературної мови таке явище поширюється на мовлення стецівчан. Заступається ця фонема іншою у власних іменах, таких як: Степан, діалектні варіанти: Штиф́ан, Штѐфан, Штѐфко, Штѐфка, Штиф́унка; Йосип, діалектні варіанти: Йѐсиф, Йѐсифко, Йосифу́ньо; у жіночих відповідниках: Степáнія – Штефáнія, Штѐфа, Штѐфка, Штѐфчик, Стѐфа, Штифані́ха. Старше покоління вимовляє подібні слова таким чином: фáйний – «гарний, красивий», фáйно – «гарно, красиво, прекрасно, чудово», фáйнэно – «дуже гарно, пречудово», фáна – «прапор», фасувáти/розфасувáти – «розділяти, видаючи щось, виділяти за нормою», ф'іра – «віз, підвода», ф'ірман – «їздвий», ф'ірмáнити/поф'ірмáнити, в'ідф'ірмáнити – «правити кіньми, працювати

фірманом (див.)», фѐртик – «кінець, досить», фарну́ти – «украсти», фасу́л'і – «квасоля», фасу́л'єнка – «бадилля квасолі», фист – «дуже, сильно», фам'і́л'і́я – «дальша, далека родина», фам'і́л'і́янт – «родич», фам'і́л'і́янтка – «родичка», фал'чіві́й – «фальшивий», файстригува́ти/сфайстригува́ти – «наживлювати, пришивати нитками тимчасово», фі́цкати/фі́цкнути (про корову, коня) – «бити (задньою) ногою, викидати ноги, підстрибуючи», фу́ц'кати/зафу́ц'кати – «забруднювати (переважно про одяг)», ф'і́укати/ф'і́укнути – 1. «відвигукове, звуконаслідуване (< фіє), свистати, посвистувати». 2. (про корову, коня) «бити (задньою) ногою, викидати ноги, підстрибуючи», ф'і́фа – «чванлива дівчина; кокетка», ф'і́фак – «самовпевнений хлопець», ф́ра́йер – «самовпевнений хлопець, задавака», ф́ра́йерка – «самовпевнена дівчина», ф'і́ст – «хвіст», фостáч – «тварина з довгим хвостом», ф́оса – «канава, рів уздовж дороги», ф́о́шкати/в'і́фошкати – «заходити і виходити по кілька разів з/у приміщення», фалі́ти/пофалі́ти – «хвалити/похвалити», ф́ра́й – «воля, свобода», ф́р'э́зер – «перукар», ф́рез'э́рн'а – «перукарня», ф́ол'кати/ф́ол'кнути, фол'кот'і́ти (фол'кок'і́ти) – «кипіти, утворюючи бульки», фур'э́ти/фурну́ти – «кидати/кинути», фурт і водно – «завжди, постійно», фу́тро – 1. «хутро». 2. «вікна і двері», футрува́ти/зафутрува́ти – «ставити/вставити вікна і двері», фу́стка – «хустка», л'уфт – «повітря», л'уфтува́ти/прол'фтува́ти – «провітрювати/провітрити», тра́фити – «потрапити, поцілити», шуфл'áда – «шухляда» тощо.

Західні українські землі тривалий час, у період між Першою і Другою світовими війнами, перебували під окупацією Польської Республіки, зокрема й Покуття, тому мешканці цих територій відчували на собі польськомовний вплив. У говірках найбільшу кількість запозичень становлять полонізми або слова з інших мов, що зайшли в українську мову через посередництво польської мови (чеської і словацької): ал'áрм – «тривога», ал'áрмові́й – «терміновий, швидкий, негайний», ал'áрмово́ – «терміново, швидко, негайно», б'ін'ка́рт – 1. «байстрюк; позашлюбна дитина». 2. «курчата, які вилупилися з яєць, що нанесла курка і сама висиділа», брундзѐві́й – «бронзовий, коричневий», брунзу́л'ет, брунзу́л'е́ – «браслет»,

vár'üat, vár'üat – «відчайдушна, невірноважена людина, яка робить необдумані, інколи ризиковані кроки», *луфко, олуфко* – «олівець», *вél'он, вél'ін* – «весільне вбрання молодої на голову, фата», *дзигáрок, зигáрок* – «годинник», *дзигáр, дзигáр', зигáр, зигáр'* – «сигарета», *твир* – «рушниця», *г'эмба, г'амба* – «рот», *кc'ондз, кc'онз* – «священник», *патэл'н'а* – «сковорідка», *кл'оцки* – «страва з вареного тіста», *кавалок* – 1. «шматок, кусок, уривок чогось». 2. «танець», *подéлко, пудéлко* – «коробка, коробочка», *спáц'ір, спáц'ер* – «прогулянка», *тén'гуй, тén'гій* – «товстий, грубий», *тáний* – «дешевий», *тáно* – «дешево», *моцний* – 1. «здоровий». 2. «міцний (про напитек)», *цирэта* – «гумовий чи штучний непромокальний матеріал», *опéцок* – «частина печі», *шпитáл'* – «лікарня» тощо.

Досить звичними є германізми, які прижились у говірках Стечеви і Стецівки в часи австро-німецької окупації території України військами кайзерівської Німеччини й Австро-Угорської монархії та під час Другої світової війни. Наводимо найбільш уживані: *братрура* – «духовка, маленька металева пічка, вмонтована у грубу

(піч)», *васирвага* – «рівень», *гáл'ба* – «скляний кухоль ємністю пів літра», *гáл'ма* – «гальмо», *гл'анц* – «блиск», *гл'анцпан'ір* – «шліфувальний папір», *гл'анцувáти/погл'анцувáти* – «чистити/почистити до блиску», *танц* – «зовсім, цілком», *г'імбл'увáти/пог'імбл'увáти* – «стругати дерево, обробляти деревину», *гиндл'увáти* – «торгувати, перепродувати», *пл'ац* – 1. «місце». 2. «частина земельного наділу для будівництва», *урл'оп* – «відпустка» (увійшло через польську мову), *цур'ік* – «команда коневі “назад”», *цур'ікáти/цур'ікнúти* – «давати конем назад», *ц'інгир, ц'ін'гир, ц'ін'гир'* – «стрілка годинника», *швáг'ір, швáг'ер, швáгрó* – «чоловік сестри, брат чоловіка чи дружини», *фэртик* – «кінець, досить», *шлус* – «все, кінець, завершення будь-якої дії», *шлус, Парáну: по кохán'у!* – «про розрив відносин», *штуркати/штуркнóти* – «штовхати/штовхнути» тощо.

Є також запозичення з англійської, латинської, французької, білоруської, чеської, ромської, російської, румунської мов, які становлять поодинокі вкраплення у говірках. Наводимо фрагмент словника іншомовної лексики (табл. 1).

Таблиця 1

АЛЯРМОВО , незм., рідк. (нім. <i>alarm</i> ; пол. <i>alarm</i> та франц. <i>alarme</i> – тривога). Поспішно. <i>Прийшлоси алярмово виртати ці гроші.</i>
АЛЯРМОМ , незм., рідк. Поспішно. <i>Алярмом збиралиси, бо ўже ни встигали.</i>
АНЦУГ , -а, ч. р., заст. (нім. <i>anzug</i> – костюм). Чоловічий костюм. <i>У таке веримне шкода вбирати новий анциуг.</i>
АФІНИ , -ів, мн., бот. (<i>Vaccinium myrtilus</i>), (рум. <i>afina, afine</i> ; угор. <i>fekete afonya</i> ; пол. <i>borowka czarna</i> ; чес. <i>bozovka cerna</i> ; болг. <i>черна боровинка</i> ; нім. <i>Heidelbeere</i>). Чорниця, лісові ягоди. <i>Ікіс гуцул з Вирховини носит афину і продая.</i>
БАДАТИ(СИ)/ЗБАДАТИ(СИ), ПОБАДАТИ(СИ) , дієсл., заст., мед. (пол. <i>badac</i> – досліджувати; вивчати). 1. Оглядати хворого. <i>Шос так кашлаю, шо треба піти збадатиси до поліклініки.</i>
БАДАТИ/ПОБАДАТИ , дієсл. (пол. <i>badac</i> – досліджувати; вивчати). 2. Слухати легені. <i>Дохтарька приїхала на визоў до мамі, побадала і дала направлинє до лікарні.</i>
БАДІЛЄ , -я, с. р., зб. (пол. <i>badyl</i> – стебло). Бадилля, сухе стебло. Заг. <i>Ни було кому сапати, то вісохло на пни, куна бадиля зробилоси.</i>
БАКІР, БАКИР , -а, ч. р., знев. (угор.). Ледар, гультяй, хуліган, розпусник, авантюрист, волоцюга. Заг. <i>Цей бакір лиш п'я, гуляє та гроші у родичіў забирає.</i>
БАЛІЯ , -ї, ж. р. (пол. <i>balia</i> – ванна). Великий таз. <i>У цій балії можна двох гітій купати.</i>
БАНЄК , -а, ч. р. (пол. <i>bania</i> – котел; казан; чавун). Мала чи велика посудина для страви, каструля, чавун, котел. Заг. <i>У поливаному баніку ни добри варити молоко. На вісілє банєк начінки зварили.</i>
БАНУВАТИ/ЗАБАНУВАТИ , дієсл. (англ. <i>benevolent</i> – сум). 1. Сумувати/засумувати, тужити/затужити, журитися/зажуритися, шкодувати за кимось. Заг. <i>Ни бануї за неў, бо вона того ни варта.</i> 2. В'янути, сохнути, зупинятись у рості (про рослину). <i>Шос мій різдвєник банує, ни цвіте.</i>
БАХУР , -а, ч. р., зруб. (пол. <i>bachor</i> – шибеник; хлопчак). Хлопець (зневажливо), хлопчик, підліток, пустун, волоцюга, розпусник. Заг. <i>Мій бахур лиш на вулиці сидит.</i>
БЕБИХИ , -ів, мн., знев. (пол. <i>bebechy</i> – нутроці). Нутроці. Заг. <i>Надворі слиско, як упав, то вітбив собі бєбихи.</i>
БЕЗ, БЕДЗ , -у, ч. р., бот. (<i>Syringa vulgaris</i>), (пол. <i>bez</i> – бузок). Бузок. <i>Кругом хати без розрісси, а як цвіте, то запахи такі!</i>
БЛЮСКА , -и, ж. р. (пол. <i>bluzka</i> – блузка). 1. Блузка, кофточка. <i>Бири блюску, бо це твій розмір.</i> 2. Чоловіча куртка, піджак, гімнастерка. <i>Накинь блюску на плечі, шос похолодало.</i>
БРАСЛЄТ , -а, ч. р. (рос. <i>браслет</i> – браслет). Браслет. <i>Нащо начіпила десікь браслєків на себи, як та циганка? То одного браслєта ни доста, коньчє накігати на себи усі?</i>
БРІФТАШКА , -и, ж. р. (нім. <i>tasche</i> – сумка). Гаманець, мала шкіряна сумка. <i>Шо ти всюди ходиши з тоў бріфташкоў?</i>

Продовження таблиці 1

БУТЛЯ , -і, ж. р. (пол. <i>butla</i> – бутиль). Скляна банка з вузькою горловиною на 4 л і більше. <i>Маю цього року штири бутли квашиних огірки</i> .
ВА́РІЯТ, ВА́Р'ЯТ , -а, ч. р. (пол. <i>furia</i> – скаженість, шаленство). Відчайдушна, неврівноважена людина, яка робить необдумані, інколи ризиковані кроки. <i>Калина втикла з малим з дому, бо Штифан бігає по хаки як варіат</i> .
ВАСИРВА́ГА , -и, ж. р. (нім. <i>wasserwaage</i> – рівень). Ватерпас, рівень. <i>То добрі мулярі, бо скіни ріўні, кождоу цеглу ніт васирвагу клали</i> .
ВЕ́ЛІН, ВЕ́ЛЬОН , -а, ч. р. (пол. <i>welon</i> – вуаль). Весільне вбрання молодої на голову, фата. <i>У молодої був довгий вельон</i> .
ВІНЕ́ТКА , -и, ж. р. (пол. <i>winietka</i> – віньєтка). Фотографія великого гурту людей, випускників школи. <i>Наш клас замовив вінетки на пам'ітку</i> .
ВУ́ЙКО , -а, ч. р. (пол. <i>wuj</i> – дядько). Старший за віком чоловік; дядько по матері чи батькові. <i>То по татови ни рідний вуйко</i> .
ВУ́ЙЦЬО , -я, ч. р. (пол. <i>wuj</i> – дядько). Рідний дядько по матері чи батькові. <i>Вуйцьо Штифан був добрий чоловік, али йго жінка допровадила до такого жижя</i> .
ГЕРБА́ТА, ГОРБА́ТА , -и, ж. р. (пол. <i>herbata</i> – чай). Чай. <i>Завари міні гербату на рано</i> .
ГИМБЛЮВА́ТИ/ПОГИМБЛЮВА́ТИ, ГИМБЛЮВА́ТИ/ПОГИМБЛЮВА́ТИ , дієсл. (нім. <i>hobel</i> – рубанок). Стругати дерево, обробляти деревину (наприклад, дошки). <i>Навезли дошок на будову, то добри погімблювати, закім свіжи</i> .
ГІ́НДИЛЬ , гиндля, ч. р. (нім. <i>handel</i> – торгівля). Торг, торгівля, вдала справа у торгівлі, бізнес, комерція. <i>А маїи тобі добрий гиндиль</i> .
ГО́НОР , -у, ч. р. (лат. <i>honor</i> – честь). Перебільшене почуття власної гідності, зарозумілість, пиха. <i>Нима гіршого, ніш з Івана пана, гонору біриши, ніш самої людини</i> .
ДА́НИЦ , данцу, ч. р. (пол. <i>dansing</i> – дансинг, танці; англ. <i>dancing</i> – танці, танцювальний). 1. Танець. <i>Ни вітказуй хлопциви даниц, бо даниц, то ни рік</i> . 2. (заст.) Танці на вулиці (забава), де грала жива музика. <i>Баба пригадуї колишні данці на толоци</i> .
ДЗИ́АРОК, ЗИ́АРОК , -а, ч. р. (пол. <i>zegarek</i> – годинник наручний, кишеньковий). Годинник. <i>Я подарую тобі дзигарок</i> .
ДЗЬОБ , -а, ч. р. (пол. <i>dziob</i> – дзьоб). Клюв. <i>Восини ворони у дзьобі горіхи носе</i> .
ДЗЬОБАТИ(СИ)/ДЗЬОБНУТИ(СИ), ВІ́ДЗЬОБАТИ , дієсл. (пол. <i>dziobac; dziobnac</i> – клювати). 1. Клювати/клюнути. <i>Куріта чисто відзьобали муку</i> . 2. Колоти(ся)/вколоти(ся), кольнути(ся). <i>Дивиси, як ти дзобнуласи до ружі</i> .
ДО́СТА , незм. (ром. <i>dosta</i> – досить). Досить, достатньо. <i>Доста уже співати, поўна голова</i> .
ЗІ́Ц , -а, ч. р. (нім. <i>sitzen</i> – сидіти). Сидіння в машині тощо. <i>Сідай коло мени на зіц, помістимси обидвоє</i> .
ЗУ́ПА , -и, ж. р. (пол. <i>zupa</i> – суп). Суп. <i>Звари міні, мамо, ця таку зупу як ти варила того тижня</i> .
КОБІ́ТА , -и, ж. р., рідк. (пол. <i>kobieta</i> – жінка). Дівчина, жінка. <i>Дивиси іка файна кобіта пішла!</i>
КОЛЕ́ГА , -і, ч. р. (пол. <i>kolega</i> – колега). Друг, товариш із навчання, роботи. <i>Ми з жінкоу запросили мого колету в гоські</i> .
КОЛІ́ЖА́НКА , -и, ж. р. (пол. <i>kolega, kolezanka</i> – колега, подруга). Колега, подруга з навчання, роботи. <i>Ми с коліжанкоу пішли на каву</i> .
КОНТЕ́ТНИЙ , -а, -е, -і. (франц. <i>content</i> – задоволений). Задоволений. <i>Слаўко Маріін прийшов додому контетний</i> .
КРАВА́ТКА , -и, ж. р. (пол. <i>krawat</i> – краватка, галстук). Галстук. <i>Систра вішила таку файну нову краватку!</i>
КРЕ́ДИНЕЦ, КРЕ́ДИНС, КРЕ́ДИНЦ , -а, ч. р., заст. (пол. <i>kredens</i> – буфет, шафа). Кухонна шафа, сервант, буфет, шафа для посуду. <i>У крединц віставили найкраці стакани на видному місци</i> .
КРИ́ЖІ , тільки мн. (пол. <i>krzyże</i> – крижі, попереk). Попереk, поясниця. <i>Пириу в'їзалам крижі, бо так боле, шо ні розігнутиси, ні зігнутиси ни годна</i> .
КУ́ФИР , куфра, ч. р. (нім. <i>koffer</i> – валіза). Скриня; дерев'яна скриня з випуклою кришкою для одягу. <i>У бабинім куфрі я найшла даўни убранє</i> .
НАБА́КІР , незм. (пол. <i>bakier</i>). Набекрень. Носити головний убір набік. <i>Наш Іван убраў кашкіт набакір і пішоў на гіки. Убрав ишепку на бакір і ходи, як фраір</i> .
РОСЧЬО́СКА , -и, ж. р. (рос. <i>расческа</i> – гребінець). Гребінь. <i>Купи міні, мамо, нову росчьоску</i> .
СПА́ЦЕР, СПА́ЦІР , -а, ч. р. (нім. <i>spazieren</i> – гуляти, прогулюватись, пол. <i>spacer</i> – прогулянка). Прогулянка. <i>Іду трохи на спацір. Шо буду лиш у хаки сугіти</i> .
СПА́ЦІРУВА́ТИ/ПОСПА́ЦІРУВА́ТИ , дієсл. (нім. <i>spazieren</i> – гуляти, прогулюватись, пол. <i>spacerować</i>). Прогулюватися/прогулятися. <i>Мій син люби спацірувати. Йму всіодно куда, лиш би йти</i> .
ФУ́РІЯ , -ії, ж. р. (пол. <i>furia</i> – скаженість, шаленство). Божевільна, непередбачувана, буйна, шалена людина. <i>Ца фурія носиси по хаки уже годину, готі угомонити</i> .

ЦВИК , -а, ч. р. ЦВІКІ , мн. (біл. <i>цвек</i>). Цвях, цвяхи. <i>Купи біриших і менших цвиків, аби ни йти два рази. Треба забити дошку, бо відорвалася.</i>
ЧУПІР , чупру, ч. р. (пол. <i>surel</i> – мис). Чуприна. <i>То хто колис вигіу, аби хлопці ходиу з доугим чупром. Родичі були би повімикали с корінс.</i>
ШАЛІК, ШАЛЯ , -а, ч. р. (нім. <i>scharpe</i> – шарф, <i>shal</i> – шаль). Шарф. <i>Ни забудь свій шалік. Він у шафі. Мої друзі купили мамі з татом по шалі на День народжине.</i>
ШАНИЦ , -а, ч. р. (нім. <i>schanze</i> – окіп, земляне укріплення). 1. Канал, штучно створений рукав для відведення води з певною метою. <i>Викопай малий шаніц, аби вода стікала з городу.</i> 2. Рів із насипом край поля для обмеження заїзду на нього. <i>Тракторі копают шаніці навкуг колгоспного поля, бо люди машинами заїхают і крадут городину.</i> 3. Продовгувата канава різного розміру по краях дороги. <i>Доці позабивали шаніці коло дороги. Мус прокопати трохи, би вода мала куда стікати.</i> 4. Продовгувата канава, заросла рослинністю, де косять траву чи випасають птицю. <i>Гіти, попасіт трохи гуси у шаніци. Дивіціци, шоб на дорогу ни йшли.</i>
ШВАГІР, ШВАГІР, ШВАГІР , -а, ч. р. (нім. <i>schwieger</i> – батьки чоловіка чи жінки). Чоловік сестри, брат чоловіка чи дружини. <i>Мільо хокь ни вжинивси зо мноу, али по привиціці називаї чоловіка систри швагром.</i>
ШЛЮС , -у, ч. р. (нім. <i>schluss, schlusse</i> – кінець, закінчення). Все, кінець, завершення будь-якої дії. <i>Доробимо цю роботу і шлюс.</i>
ШМЕЛЬЦ , -у, ч. р. (нім. <i>schmutz</i> – бруд). Що-небудь дрібного розміру. <i>Треба було купити біршої туйки, а ни цего шмельцу. Най буди дороци, али є шо їсти.</i>
ШУФЛЯДА , -и, ж. р. (біл. <i>шумляда, шумляда</i>). Шумляда. <i>Твої таблетки віт серца поклада у шумляду.</i>

Висновки. Вивчення запозичених слів має свою історію в українському мовознавстві. Це перше комплексне виявлення і дослідження чужомовної лексики говірок Стечеви і Стецівки та аналіз адаптації іншомовних лексичних елементів у новому мовному середовищі. Їх відмінності від української літературної мови добре видно

з фрагмента лексику корінних жителів, який ми подали у цій статті.

Аналіз покутських діалектів та зроблені узагальнення відкривають перспективи для нових наукових досліджень, присвячених проблемам граматичного діалектно-літературного та міжмовного контактування, відмінностей між ними.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Астаф'єва М., Воронич Г. Словник гуцульських говірок Річки та Яворова: у 4-х книгах. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2014. 516 с.
2. Гвоздяк О. Інтеграція побутової лексики в українсько-німецько-угорських міжговіркових контактах (Мукачівщина). *Сучасні проблеми мовознавства та літературознавства*. 2009. Вип. 13. С. 42–44.
3. Гриценко С. Історія дослідження українського лексику XVI–XVII ст. *Studia Linguistica*. 2014. Вип. 8. С. 325–349.
4. Закревська Я. Покутсько-буковинський говір. *Українська мова : енциклопедія / за ред. В. Русанівського*. Київ : Українська енциклопедія, 2000.
5. Кочерган М. Німецькі лексичні запозичення в південно-західних говорах української мови. *Мовознавство*. 1997. № 1. С. 19–24.
6. Лесюк М. Мовний світ сучасного гуцульського села (Ковалівка Коломийського району). Івано-Франківськ : Нова Зоря, 2008. 328 с.
7. Личук С. Словник народних географічних назв Івано-Франківщини. Івано-Франківськ : Місто НВ, 2018. 312 с.
8. Лопушанський В., Пиц Т. Німецькомовні лексичні запозичення у південно-західних говорах України : навч. посіб. для студ. вищих навч. закладів. Дрогобич : Посвіт, 2011. 122 с.
9. Павчак С. Словник покутського говору, чч. I–IV (А–Д, 1046 слів). Альм. «Ямгорів», Городенка, 2014 ; 2016 ; 2017 ; 2018; чч. 24–25, 27–29. С. 205–223, 242–279, 269–284, 169–202.
10. Пиц Т. До історії дослідження німецьких запозичених слів в українській мові. *Українська мова*. 2013. № 2. С. 84–99.
11. Прасол О. Історія дослідження явища запозичення в українському мовознавстві: проблемні питання. *Лінгвістичні дослідження*. 2014. Вип. 37. С. 42–49.
12. Словник іншомовних слів / за ред. О. Мельничука. Київ, 1985. 776 с.
13. Lychuk S. Theoretical and methodological principles of the research of national geographical lexis by Slavic and Ukrainian linguists (based on Ivano-Frankivsk Region, Ukraine). *Acta onomastica LXI/1*. 2020. P. 136–152.

REFERENCES

1. Astafieva, M., Voronych, G. (2014) Slovník Hutsulských hovorů Rychky a Yavorova: u 4-h knihah [Dictionary of Hutsul dialects of the River and Yavorov: in 4 books]. Ivano-Frankivsk : Misto NV. 516 s. [in Ukrainian]
2. Hvozdiak, O. (2009) Integratsia pobutovoi leksyky v ukrainsko-nimetsko-uhorskykh mizhhovirkovykh kontaktah (Mukachivshchyna) [Integration of domestic vocabulary into Ukrainian-German-Hungarian inter-agency contacts (Mukachevo)]. *Suchasni problemy movoznavstva ta literaturoznavstva* [Modern problems of linguistics and literary studies], No. 13, pp. 42–44. [in Ukrainian]
3. Hrytsenko, S. (2014) Istoria doslidzhennia ukrainskoho leksykonu XVI–XVII st. [History of the study of the Ukrainian lexicon of the XVI–XVII centuries.]. *Studia Linguistica*. No. 8, pp. 325–349. [in Ukrainian]
4. Zakrevska, Ya. (2000) Pokutsko-bukovynskyi hovir. Ukrainska mova : entsyklopedia / red. V. Rusanivskyi. [Pokutsko-Bukovynian dialect. Ukrainian language: encyclopedia]. K. : Ukrainska entsyklopedia. [in Ukrainian]
5. Kocherhan, M. (1997) Nimetski leksychni zapozychennia v pivdenno-zakhidnykh hovorakh ukrainskoi movy [German lexical borrowing in the southwestern languages of the Ukrainian language]. *Movoznavstvo* [Linguistics]. No. 1, pp. 19–24. [in Ukrainian]
6. Lesiuk, M. (2008) Movnyi svit suchasnoho hutsulskoho sela (Kovalivka Kolomyiskoho rajonu) [The language world of the modern Hutsul village (Kovalivka, Kolomyia district)]. Ivano-Frankivsk : Nova Zoria. 328 p. [in Ukrainian]
7. Lychuk, S. (2018) Slovník narodných geografických názv Ivano-Frankivshchyny [Dictionary of folk geographical names of Ivano-Frankivsk region]. Ivano-Frankivsk : Misto NV. 312 p. [in Ukrainian]
8. Lopushanskyi, V., Pyts, T. (2011) Nimetskomovni leksychni zapozychennia u pivdenno-zakhidnykh hovorakh Ukrainy [German-speaking lexical borrowings in southwestern Ukraine]: navchalnyi posibnyk dlia studentiv vyshchykh navchalnykh zakladiv. Drohobych: Posvit. [in Ukrainian]
9. Pavchak, S. (2014, 2016, 2017, 2018). Slovník pokutskoho hovoru, chch. I–IV. alm. [Dictionary of the Pokut dialect]. “Yamhoriv”, Gorodenka, chch. 24–25, 27–29. ss. 205–223, 242–279, 269–284, 169–202.
10. Pyts, T. (2013) Do istorii doslidzhennia nimetskykh zapozychenykh sliv v ukrainskii movi [To the history of the study of German borrowed words in the Ukrainian language]. *Ukrainska mova* [Ukrainian language]. No. 2, pp. 84–99. [in Ukrainian]
11. Prasol, O. (2014) Istoria doslidzhennia yavyshecha zapozychennia v ukrainskomu movoznavstvi: problemni pytannia [History of research on the phenomenon of borrowing in Ukrainian linguistics: problematic issues]. *Linhvistychni doslidzhennia* [Linguistic research]. No. 37, pp. 42–49. [in Ukrainian]
12. Melnychuka, O. (1985) Slovník inshomovnykh sliv [Dictionary of foreign words]. Kyiv. [in Ukrainian]
13. Lychuk S. (2020) Theoretical and methodological principles of the research of national geographical lexis by Slavic and Ukrainian linguists (based on Ivano-Frankivsk Region, Ukraine). *Acta onomastica LXI/1*. P. 136–152.